

▶ НАЖИВО

Розділені "бетонкою" й об'єднані обстрілами: як живуть жителі мікрорайонів Півці та Олександрівка у Чернігові

Наталія Найдюк

24 лютого, 20:03

Жителі мікрорайонів Півці та Олександрівка у Чернігові на фоні частково зруйнованого будинку. Суспільне Чернігів

Ввечері 3 січня 2025 року чернігівці здригнулися від трьох вибухів. Вони пролунали з перервою у близько 15 хвилин. Між другим та третім згряя місцевих собак та котів чимдуж тікала з вулиць, що опинилися в епіцентрі. У Telegram-каналі Повітряних Сил ЗСУ з'явилося повідомлення, що летить ще одна ракета. Люди на автівках покидали мікрорайон, хтось ховався у будинках.

Пізніше Повітряні Сили повідомили, що того вечора прилетіли балістичні ракети типу "Іскандер-М". Вони

Жителі Олександрівки називають своїм другим днем народження. Для жителя Півців, професора Олексія Гальонки, цей день став датою смерті.

Як зараз живуть люди на околиці, розділеною "бетонкою", – далі у репортажі Наталії Найдюк.

Сучасна околиця та типова "глибинка"

Олександрівка та Півці – це мікрорайони на півночі Чернігова. Вони стали частиною міста у 1999 році. Півці вперше згадують в історичних джерелах у 1638-му. Олександрівку ж колись називали Глинським хутором, імовірно, через величезні поклади глини. У 1890-х тут було лише два двори, а за 100 років місцевість заселяли вже 840 людей.

Під час Другої світової війни Півці повністю спалили. Тоді будинки старого села були розташовані ближче до нинішньої заправки та підірваного у 2022-му мосту. Там, де зараз північна околиця мікрорайону, колись був ліс. Староста вивів туди людей перед підпалом села, завдяки цьому вони вижили. Мешкали в землянках. А після звільнення області від німців почали відбудову.

Одна з вулиць в Олександрівці. Суспільне Чернігів

Зараз Олександрівка та Півці розділені між собою старою бетонною дорогою. Сьогодні Олександрівка – це сучасна околиця з приватною забудовою. Тут багато широких асфальтованих вулиць, великих будинків з сонячними панелями, охайних дерев. До повномасштабного російського вторгнення тут зводили багатоквартирний котеджний комплекс.

На околиці Олександрівки ще чимало свідчень обстрілів, які сталися у 2022 році. Суспільне Чернігів

Півці ж здебільшого мають вигляд української глибинки: горбиста місцевість, ґрунтові дороги й загалом сільський колорит та звичаї. Корінні жителі тут знають одне одного не тільки в обличчя, але й особисто. Останніми роками цей мікрорайон активно заселяють "приїжджі", тому вільних будинків майже немає.

За мирних часів життя в цих мікрорайонах було перевагою: околиця починається на півночі від об'їзної дороги й з кожним метром віддаляється від міського шуму. Поруч – "незаймана" природа, ліс. Але повномасштабна війна зробила цю перевагу недоліком: у 2022 році тут зовсім поруч точилися бої, місцеві потерпали від обстрілів. До Півців "бетонкою" заходили російські військові у цивільному. У ті часи пошкоджень зазнали чимало будинків. Місцеві кажуть, дахи висіли на обірваних дротах. Але й зараз, коли область звільнена, у Чернігові сюди періодично прилітають ворожі ракети та дрони.

Будинок, який потрапив в епіцентр прильоту в Олександрівці. Суспільне Чернігів

Так сталося й 3 січня 2025 року.

"У 2022-му вбило нашу собаку, пошкодило дім"

Марія Лобас живе в Олександрівці з 1998-го. Її родина мала власний магазинчик. Коли почалося повномасштабне вторгнення, його розікрали, винесли, зокрема, й техніку.

Марія Лобас. Суспільне Чернігів

"Ми цілими родинами ховалися від обстрілів у сусідньому будинку: там безпечніше. З 3 людини було. А потім нам у двір прилетіло. Я на кухні була, мила посуд. Чую: скло летить. Голосно заскавчала наша собака Грета. Її сильно поранило уламками. Наступного ранку вона померла. Ми поховали її на городі. Тільки вольєр залишився та табличка на воротах", – пригадує події 2022-го Марія Лобас.

Тоді від прильоту в будинку перекошило дах. Було незрозуміло, чи розірвався снаряд, або ж лежить на даху. Через це родина перестала користуватися газом. Побувши вдома ще кілька днів, вирішили їхати у село Вознесенське до родичів. Поки сім'я була в "евакуації", на подвір'я прилетів ще один снаряд.

Дах після звільнення області ремонтували власними силами, на роботу та матеріали витратили 150 тисяч гривень. Згодом від міської влади отримали 20 тисяч компенсації. Більше нізвідки допомоги не було.

Будинок Марії Лобас постраждав у 2022 році. Суспільне Чернігів

3 січня 2025-го Марія Лобас так само була на кухні, коли почула перший вибух.

"Я думала, це газова колонка вибухнула. Дивлюся: все ціле. Побігла надвір, кругом хату дивитися, все ж думала, що це газ. У цей час подзвонили невістка та онука, сказали сховатися. Потім мене забрали звідси, щоб перечекати інші прильоти в безпечнішому місці... У нас шифер підняло та опустило. Альтанку побило. Хату добре трусонуло: холод відчувається, там скрипить, там рипить. Всю вулицю потрусило, в багатьох сусідів пошкодження є. Після 2022 року ми вже наче заспокоїлися, почали жити далі, садити городи, вирощувати квіти. А тут знову таке лихо. Тривожно на душі тепер. Одяг кладу так, щоб швидко вдягнути раптом що. Страшно стало. Взагалі війна дуже підкосила здоров'я", – ділиться думками жінка.

"Після операції вже нічого не страшно"

живе тут 20 років. З січня, коли прилетіли "Іскандери", його вдома не було. Він приїхав пізніше.

Владислав Бугаєв. Суспільне Чернігів

"Знесло літню кухню, сарайчик, стіни будинку стали дугою, ними тріщини пішли. Всі вікна треба міняти, бо рами зіпсовані навіть там, де залишилися. Недавно збудував навіс для дров, його побило. Двері навпіл зламані, в гаражі – зігнуті. Крокви на даху поламані: тимчасово якого попало шиферу накидали... Тепер мені треба перекласти дві стіни, поставити вікна, відремонтувати дах. Я зібрав усі документи, нещодавно подав на компенсацію чи допомогу у відновленні. А коли й чи буде вона взагалі – невідомо. Ще ж має комісія прийти, щоб збитки оцінити", – говорить Владислав Бугаєв.

записатися на процедуру... Але зранку з вікна побачив, що за пару кілометрів від дому вже стався приліт, почалася пожежа.

Владислав пригадує, що під час боїв за Чернігів неподалік впали дві авіабомби. Весь березень мікрорайон потерпав від снарядів. Через обстріли руйнувалися вікна, дахи, стіни. Світла не було, вода також зникала. Єдине, що рятувало, – це газ та колодязі, де можна набрати води.

Пошкоджена теплиця та частково зруйновані будинки. Суспільне Чернігів

"Розумієте, від ракет не сховаєшся. Їх не чути. Та й немає, де ховатися. На цій місцевості лежить 18-метровий пласт глини, тут навесні підвали затоплює. Тому ніхто глибокі погребі не будував. З січня люди в розбитих будинках дивом вижили: сусід грубку розпалював, на коліна якраз присів, то це його врятувало... Зараз над нами щочночі літають "шахеда", буває, ракети летять.

Діжка зі склом, яке Владислав Бугаєв назбирав подвір'ям після прильоту 3 січня. Суспільне Чернігів

"Ми їдемо, а назустріч згряя місцевих собак та котів"

Задній двір будинку Ольги Акуленко межує з подвір'ям, де впала ракета. Дерев'яний уламок сусідського паркану досі стирчить у стіні

Дерев'яний уламок сусідського паркану стирчить у стіні. Суспільне Чернігів

"Я була вдома сама, працювала за ноутбуком на третьому поверсі. На руках тримала 1,5-місячного собаку, про якого ми мріяли п'ять років і взяли за день до того. На столі був гарячий чай, десь поруч сиділа кішка. Далі я не зовсім впевнена, що правильно пам'ятаю події. Я не чула жодного звуку. Просто якоїсь миті почала сипатися стеля. Я побігла сходами вниз. Всюди було скло. Я не можу скласти в голові ці два спогади, мене вибуховою хвилею відкинуло разом із дверима до стіни. Але я цього не пам'ятаю, воно все фрагментами в голові. Я вибігаю на вулицю в білих шкарпетках, всюди пил, нікого не видно, люди кричали, запитували: "Хто живий?". Потім пам'ятаю, що приїхав мій чоловік, друзі. Собака була в мене на руках, а кішки не видно. Мене взули, накинули щось на плечі й чоловік посадив до авто, аби поїхати сховатися від повторного обстрілу", – так Ольга Акуленко пригадує події того вечора.

Дорогою жінка попросила чоловіка повернутися, аби знайти та забрати кішку. Коли вони їхали до будинку, назустріч бігли місцеві

Ольга Акуленко. Суспільне Чернігів

"Я ніколи в житті такого не бачила. Ми їдемо, а назустріч біжить згряя місцевих собак та котів. Стало зрозуміло, що зараз знову буде приліт. На тій дорозі незручно розвертатися, чоловік їхав заднім ходом, коли знов вибухнуло, вже в Півцях. Мабуть, тоді загинув професор Гальонка", – каже Ольга.

До будинку Ольга з чоловіком повернулися, коли скасували тривогу. До ночі вони закривали вікна плівкою. Ночували у квартирі друзів. Приїхали й наступного дня, тоді вже тут працювали волонтери. А за день, коли гостра фаза стресу минула, Ользі стало зле і її поклали до лікарні.

"Минуло півтора місяця, зараз я вже не затинаюся. Але мені досі погано, якщо нахилиюся. Крім того, дуже підводить пам'ять: забуваю робити звичайні рутинні речі, по кілька разів можу розповідати одну й ту саму історію. Лікарі кажуть, що

живемо у квартирі сирців. Але мене постійно тягне додому, тому я тут щодня. Немає опалення, бо від вибуху зламався котел, тому вдягаю на себе купу кофт, курток. Знаєте, мені тут не страшно, але охоплює лють від того, що нарobili", – ділиться думками Ольга, яка прожила тут 20 років.

Зараз, чуючи сигнал повітряної тривоги, жінка відстежує в Telegram, що і куди летить. Якщо є ракетна небезпека, то спускається до підвалу і пише рідним, де вона перебуває.

В будинку Ольги вибиті всі 22 вікна, потріскані стіни, впала стеля, пошкоджено дах. Його до морозів відремонтували волонтери Данського фонду у справах біженців. Дівчина каже, що зробили все швидко та якісно. Вікна самотужки закрили плівкою. Їх усі потрібно міняти. Представники волонтерського руху "Добробат" пообіцяли замінити ті, що розташовані біля батарей. У будинку Ольги таких 15. Решту, ймовірно, доведеться ставити власним коштом.

"Від місцевої влади мені дали 1 000 гривень і, здається, OSB-плити від них також були. Отримати 20 тисяч гривень та подати документи на "єВідновлення" не можу, бо не вистачає одного документа. Робитиму його згодом, аби отримати компенсацію", – каже Ольга.

Вона розповіла, що колись на цьому місці було природне озеро. Згодом його осушили, а землі роздали людям. Щовесни тут підіймається рівень води, все пливе. Тому в багатьох будинках підвали заклали, бо вода лилася всередину. Згодом люди самотужки

Володимир Козаков. Суспільне Чернігів

"Я у ванній був якраз, шпателя чистив. Такий вибух був, що повилітали вікна, двері, дах на будинку пошкодило. Знесло дах і на сараї, теплицю зруйнувало. Наробили лиха. Син забрав мене після другого вибуху, то третього я вже не чув. Ми не тільки втратили майно, постраждало й здоров'я. Піднявся тиск, маємо баротравми. І газу ті, пил, що одразу стояв, теж дали своє. Зараз сильно підводить пам'ять. Сусідки вдома були, теж сильно налякалися. Від стресу важко всі відходять. Зараз вікон немає, то дуже чутно звуки з вулиці. Щоразу кидаєшся, ніби "шахед" летить", – каже Володимир Козаков.

Такий вигляд мають зруйновані будинки в Олександрівці ввечері. Суспільне Чернігів

Володимир Козаков живе через двір від Ольги Акуленко. Він вважає, що тепер 3 січня – це спільний другий день народження для місцевих. Людям в Олександрівці пощастило вижити того дня. Професору, українському філологу, президенту Асоціації вчителів та викладачів української мови і літератури Олексію Гальонці з Півців – ні.

Кіт Васька досі живе в облаштованій під житло кімнатці професора Олексія Гальонки

Племінниця загиблого професора Олексія Гальонки, Людмила, все життя живе в Півцях. На старому цвинтарі поховані майже всі її родичі. Після обстрілу 3 січня родинне місце поповнила могила її дядька, як вона сама каже, спорідненої душі, – Олексія Гальонки.

Єдинне обійстя на південному краю Півців будували прадід з прабабусею Людмили. Воно згоріло 22 березня 2022 року після мінометного обстрілу. В тому будинку останні роки Олексій Гальонка жив сам. Він дуже любив його, тому відмовився переїжджати до комфортного житла, коли дім згорів.

Олексій Гальонка на згарищі свого дому. Фото з родинного архіву

Отримавши від місцевої влади 40 тисяч гривень за зруйнований дім, облаштував тимчасове житло на подвір'ї. А навесні 2025 року планував почати будівництво дому на згарищі, проєкт досі в управлінні архітектури.

Коротку стежку до двору Олексія Гальонки знають хіба місцеві. Її охороняють зграї півцівських собак. Дорогою Людмила захоплено розказує про життя дядька. Вона називає його самородком. Народився у звичайній робітничій сім'ї теслі та колгоспниці, але став шанованим педагогом. Чоловік має відзнаки "Заслужений

Людмила, Олексій та Данило Гальонки. Фото з сімейного архіву

Він любив театр, усе українське, колекціонував речі. У його будинку у 2022 році згоріла бібліотека з 4 000 томів, колекція вишиванок, картин, родинні фотографії.

► *«Ми розмовляли з Олександром Анатолійовичем з січня. Я з роботи якраз їхала. Він зателефонував мені після другого вибуху. Казав, що вдома, прокинувся від звуку. Я не знаю, чому він вийшов на вулицю... Коли я приїхала додому, то мені вже сестра повідомила про трагедію. Я ще викликала "швидку", не вірилося, що він помер», – пригадує Людмила.*

Осколок пробив металеву хвіртку і вбив професора Олексія Гальонку. Суспільне Чернігів

Осколок наскрізь пробив металеву хвіртку і поранив Олексія Гальонку в голову, пройшовши навиліт. Неподалік місця загибелі досі стоїть галоша пана Олексія. На подвір'ї – потертий хрест з іконою. Людмила каже, що його несуть перед поховальною процесією, а потім зберігають у дворі. Коли помирає наступна людина в селі, то віддають її родині. Така місцева традиція досі тут збереглася.

На подвір'ї Олексія Гальонки лежить його взуття. Суспільне Чернігів

Хрест, який за традицією несуть перед поховальною процесією, зберігається у дворі Олексія Гальонки біля тимчасового житла, що він облаштував на подвір'ї. Коли помирає наступна людина, хрест передають його родині. Суспільне Чернігів

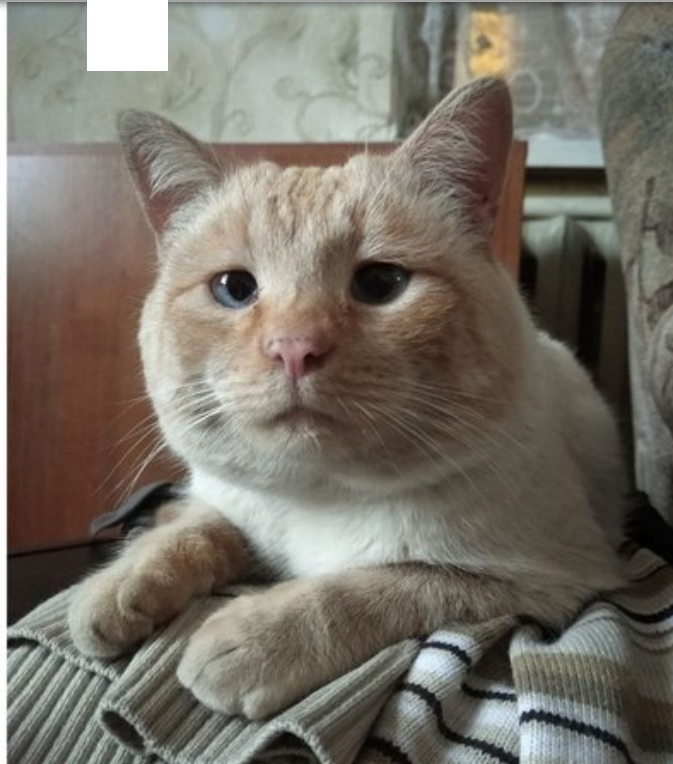
В облаштованій для життя кімнатці педагога тепло, попри те, що господаря немає вже півтора місяця. Тут живе улюблений кіт професора – Василь. Людмила приходить сюди годувати його та

Олексій Гальонка почав збирати нову бібліотеку. Навесні планував почати відбудову родинного дому. Суспільне Чернігів

На полиці лежать книжки – це нова колекція, яку почав збирати пан Олексій після того, як оселився тут.

Кіт Васька тепер живе сам в тимчасовому житлі, яке облаштував його господар професор Гальонка. Фото з сімейного архіву

Чоловік дуже переживав, що згоріли всі сімейні фотографії. Людмила відновила частину з них: знайшла у родичів, які досі живуть у Півцях. Каже, пан Олексій плакав, коли знову побачив на фото маму, тата та інших рідних.

Людмила Гальонка подарувала дядькові фотоальбом з сімейними світлинами, які вдалося знайти в родичів. На столі ростуть посажені професором рослини. Суспільне Чернігів

"У 2022 році ми спершу тут були, в Олексія Анатолійовича погреб гарний. А потім тут сильні обстріли почалися, бої буквально за городом. Вже потім ми дізналися, що ходили під прицілами російських снайперів... Зараз тут страшно жити. Ще коли "шахеда", то не так. А коли ракетна небезпека, то це вже панічний страх починається. Тут неподалік прилітало й раніше: і ракети, і "шахеда". Зараз дрони щоночі літають. З 2025 року, після загибелі Олексія Анатолійовича, стало моторошно, бо ось вона, смерть, зовсім поруч... Проте більшість людей не ховається, бо немає куди. Пролетіло повз – і добре", – каже Людмила.

Фото батьків загиблого професора: Варвара та Анатолій Гальонки. Суспільне Чернігів

Жінка з теплотою згадує роки, які провела на цьому повір'ї в бабусі та дідуся. Каже, що дуже не вистачає дядька. З вдячністю говорить про волонтерів ГО "Бо можемо", які допомогли у 2022-му розібрати завали. Багато розповідає про людей, які підтримали в перші години та дні після загибелі Олексія Гальонки. Студенти досі називають його наш народний проректор.

Сюди у Півцях влучила одна з ракет, це місце неподалік від будинку Олексія Гальонки. Суспільне Чернігів

"Після обстрілу 3 січня мені зателефонували від місцевої влади, спитали, чи треба щось. Я попросила шифер, щоб відновити пошкоджений дах будівлі, де жив пан Олексій. Нічого не видали, сказали, то не житло... Оксана Тунік-Фриз неодноразово була в міській раді, намагалася добитися, але безрезультатно. Зрештою приїхали хлопці з її громадської організації, розібрали пошкоджену частину даху, познімали те, що ціле. Дуже вдячна за підтримку нашому ректору Анатолію Заліському (ректор Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. К. Ушинського, де доцентом був Олексій Гальонка, там викладає й Людмила, — ред.). Крім усього іншого, він знайшов майстрів, шифер і таки накрили цей тимчасовий дім самотужки", — каже Людмила і веде до будинку неподалік, де впала ракета. Ймовірно, саме її осколок убив Олексія Гальонку.

Будинок, де загинув місцевий житель у 2022 році. Сюди снаряди прилітали кілька разів. Суспільне Чернігів

Дорогою стоїть ще один зруйнований дім: там у 2022-му загинув місцевий пенсіонер. Уже після його загибелі по тому місцю прилітало ще.

"Раніше тут було гарне, тихе, спокійне життя. Поруч наш Півчанський ліс, природа, дерева — такий простір! Це місце, де ніколи нічого особливого не траплялося. За городом дядька був лужок, там ще мій дідусь копанку викопав... Попри обстріли та страх, життя тут продовжується, народжуються діти. Торік — Веронічка, цього року хлопчик. Є люди, які купують тут домівки, будуються. І це ніби дає надію на краще", — говорить Людмила.

Обидва мікрорайони, які розділені старою бетонною дорогою, потроху оговтуються від спільно пережитого горя. В Олександрівці господарі приводять до ладу будинки. Куток між вулицями, які

відповідальності".

Місцевий пес в Олександрівці охороняє ділянку дороги біля вулиць, де стався приліт 3 січня 2025 року. Суспільне Чернігів

Люди на околицях звикли до "шахедів", які пролітають над будинками чи не щонаочі. Єдине – ракетна небезпека змушує напружитися. Але надійно сховатися тут немає де.

ЧИТАТИ ЩЕ

Чи отримають родини загиблих цивільних добровольців 15 млн грн від держави: історія та юридичні перипетії

СНІД і зупинка програм USAID: скільки ліків залишилося на Чернігівщині, що буде з